

Đừng để nét đẹp tâm linh mùa Vu Lan bị lạm dụng bởi 'thị trường hóa'

ISSN: 2734-9195 10:26 25/08/2026

Các giải pháp nhằm ổn định và phát triển xã hội chỉ có thể hiệu đạt quả cao khi con người có nhận thức đúng và có ý thức tự giác, không tìm cách xé rào, lách luật, làm ảnh hưởng tới cuộc sống chung

Mùa Vu Lan báo hiếu là nét đẹp văn hóa tín ngưỡng lâu đời, hướng con người về nguồn cội bằng tinh thần tri ân, báo ân. Tuy nhiên, ranh giới giữa nhu cầu tâm linh chính đáng và hoạt động lạm dụng mê tín dị đoan nhiều lúc khá mong manh.

Sự biến tướng đáng quan ngại

TS. Bùi Hữu Dực, nguyên Vụ trưởng Vụ Phật giáo - Ban Tôn giáo Chính phủ khẳng định: Vu Lan là một nét đẹp truyền thống của người Việt Nam và những người kính ngưỡng Phật giáo ở nhiều quốc gia, thể hiện tinh thần "tri ân và báo ân" của con người, mang tính giáo dục, đạo đức và triết lý rất cao.

Thế nhưng, trong bối cảnh xã hội hiện nay, nhiều giá trị tốt đẹp của ngày lễ này đang bị lợi dụng, những nghi lễ thiêng liêng bị biến thành "hàng hóa", từ tư tưởng, lễ vật cho đến nghi thức dâng cúng.

TS. Bùi Hữu Dục, nguyên Vụ trưởng Vụ Phật giáo - Ban Tôn giáo Chính phủ. Ảnh: Bình Minh

Thay vì là mùa của sự thành tâm báo hiếu, với không ít người, Vu Lan lại đang dần trở thành mùa của tài vật. Những người kinh doanh dùng nhiều chiêu thức đánh vào tâm lý mong muốn báo hiếu để dẫn dắt người hiếu hạnh tới việc mua sắm vàng mã. Đáng chú ý là sự biến tướng đáng quan ngại: nếu ngày xưa vàng mã chỉ là những tờ tiền giấy, thếp vàng giấy tráng trang kim, bộ quần áo, mũ... đơn giản, thì nay có thêm máy bay, ô tô, điện thoại, laptop... thậm chí cả hình nhân các "cô hầu trẻ đẹp" để cúng cho người quá cố.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam từ năm 2017 đã có chủ trương cấm đốt vàng mã và thực hiện nghi lễ mê tín dị đoan trong các cơ sở tự viện, thế nhưng khoảng cách giữa mê tín dị đoan với lòng thành của con người vẫn đang là câu chuyện cần phải bàn thêm.

TS. Bùi Hữu Dục, nguyên Vụ trưởng Vụ Phật giáo, Ban Tôn giáo Chính phủ

Theo xu hướng "phú quý sinh lễ nghĩa", nhiều gia đình đua nhau đốt thật nhiều vàng mã để người thân quá cố không bị thiệt thòi.

Tuy nhiên, TS Bùi Hữu Dục đưa ra một định nghĩa khác về sự giàu có: "Phú quý thực sự không chỉ nằm ở vật chất mà lớn hơn là nằm ở giá trị đạo đức, tinh thần và sự hiếu nghĩa. Sự giàu có về đức mới mang lại sự an yên đích thực, thay vì

việc đua chen vật chất làm hại mình và hại cả xã hội”.

Việc đốt vàng mã tràn lan không chỉ gây lãng phí mà còn làm lệch lạc niềm tin tâm linh của người dân. Ảnh: Bình Minh

Ông nhận định, việc đốt vàng mã tràn lan không chỉ gây lãng phí mà còn làm lệch lạc niềm tin tâm linh của người dân. Bởi thế, Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã có chủ trương hạn chế và tiến tới không cho đốt vàng mã trong cơ sở Phật giáo.

Cần phân định ranh giới giữa nhu cầu tín ngưỡng chính đáng với mê tín dị đoan

Để nhu cầu tín ngưỡng, tâm linh chính đáng của người dân không bị lợi dụng, biến tướng thành những hành vi mê tín dị đoan, TS. Bùi Hữu Dược nhấn mạnh vai trò của ba chủ thể: Cơ sở thờ tự, cơ quan quản lý và người dân.

Trong đó, cơ sở thờ tự có vai trò quan trọng nhất, bởi người chủ trì ở cơ sở thờ tự hiểu về tâm linh, nắm vững phong tục thờ cúng hơn ai hết. Nếu người chủ trì ở cơ sở thờ tự không tổ chức, không cho phép, không chấp nhận các hoạt động mê tín dị đoan trong cơ sở thờ tự thì việc xấu không thể xâm nhập.

Về phía cơ quan quản lý hoạt động tín ngưỡng - tôn giáo và các cơ quan hữu quan, cần làm tốt vai trò điều tiết các hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng theo

hướng đảm bảo nhu cầu chính đáng của người dân, đồng thời tuân thủ quy định pháp luật; cần làm tốt công tác tuyên truyền giáo dục và định hướng cho nhân dân để mọi người có nhận thức đúng, tự giác không làm sai, làm trái pháp luật, trái thuần phong mỹ tục.

Với người dân cần nâng cao nhận thức, cảnh giác với các chiêu trò lừa đảo, kích động, không rơi vào vòng xoáy “thương mại hóa các nghi thức tâm linh”; chủ động tránh xa những biểu hiện không chuẩn trong tâm linh, hướng tới những giá trị tốt đẹp của tín ngưỡng, tôn giáo trong đời sống xã hội.

Cũng theo ông Dục, sự phát triển của không gian mạng hiện nay đang tạo ra những thách thức lớn cho công tác quản lý. Các hành vi lách luật, thông tin sai lệch về tâm linh, tín ngưỡng, tôn giáo xuất hiện tràn lan khiến người dân dễ hiểu sai, tin theo những điều không đúng.

“Các cơ quan quản lý nhà nước đã có nhiều tâm huyết, nỗ lực để giải quyết vấn đề trên, song theo tôi, ngoài việc quản lý bằng kỹ thuật thì quan trọng nhất chính là quản lý thông qua đạo đức và tư tưởng. Các giải pháp nhằm ổn định và phát triển xã hội chỉ có thể hiệu đạt quả cao khi con người có nhận thức đúng và có ý thức tự giác, không tìm cách xé rào, lách luật, làm ảnh hưởng tới cuộc sống chung. Hãy khuyến khích mọi người hướng về cội nguồn tổ tiên, hướng về những giá trị tốt lành trong mùa Vu Lan”, ông đề xuất.

Trong mùa Vu Lan an lành, TS. Bùi Hữu Dục, nguyên Vụ trưởng Vụ Phật giáo kể một câu chuyện mang ý nghĩa sâu sắc về chữ “Hiếu”:

“Có một vị sư già hỏi một anh nông dân: Anh báo hiếu cha mẹ bằng cách nào?

Anh nông dân trả lời: Sáng, trưa, chiều cho bố mẹ ăn, rét thì đắp thêm chăn, nóng thì bật quạt mát.

Vị sư già nhìn anh nông dân và nói: Anh chăm sóc trâu thì cũng cho trâu ra đồng ăn cỏ, cho đi ra sông tắm mát, rồi che chuồng trâu khi gió rét... Vậy cách báo hiếu của anh với cha mẹ cũng giống việc chăm con trâu sao?

Anh nông dân không biết trả lời sao.

Vị sư phân tích: Hiếu hạnh của con đối với cha mẹ không chỉ là trách nhiệm chăm sóc hàng ngày mà cốt lõi của chữ “Hiếu” là phải luôn nỗ lực làm cho mình tốt hơn, không ngừng tiến bộ, làm rạng danh tổ tiên ông bà cha mẹ. Nếu làm tốt mà lợi từ từ thì đức tốt tích mãi cũng nhiều, nghiệp lành sẽ đến và tổ tiên được thơm lây, luôn tự hào về con cháu hiếu hạnh thực sự. Nếu làm những việc

thất đức, “lợi mình hại người”, dù có lợi trước mắt song hại lâu dài thì cũng làm mòn đi công đức, làm ô danh tổ tiên. Hiếu với tổ tiên đã quá vắng, hiếu với người còn sống, hiếu với nhân quần xã hội, đó mới là cách báo hiếu đúng đắn nhất. Còn tranh quyền đoạt lợi để đánh bóng, mua gương thì hiếu đó sớm muộn cũng tàn.

Nghe vị sư già giảng giải, anh nông dân chấp tay cung kính: Dạ vâng.

Nguồn link: **<https://vietnamnet.vn/dung-de-net-dep-tam-linh-mua-vu-lan-bi-lam-dung-boi-thi-truong-hoa-2546243.html>**